

Çek Kullanımı Kanunu

Av. F. Serdar ERDOĞAN (*)
Av. Fikret ESMEROK (*)

Çek kullanımı son yıllarda ekonomik hayatımızda oldukça yaygınlaşmıştır. Çekin bankaya ibrazında derhal ödenmek zorunda oluşu, devrinin kolaylığı, yaygın kullanımın sebepleri olarak gösterilebilir. Ancak son yıllarda çek kullanımında birtakım suistimallerin olduğu da bir gerçektir. Karşılıksız çeklerin çoğaldığı, karşılıksız çeklerden doğan ceza davalarının icra takiplerinin yüksek sayılara ulaştığı bilinmektedir. Bu sebeple kanun koyucu yeni bir kanun ile bu alanda bazı düzenlemelere gitmiş, bu alandaki suistimalleri önlemek için birtakım cezai tedbirler getirmiştir.

Öncelikle bankalar çek karnelerini verirken, çekle işleyecek hesapları açarken gerekli basiret ve itina'yı göstermekle mecbur tutulmuşlardır. Çek karnelerini kanuna uygun bir şekilde vermenin yanında çek karnesi verdikleri müşterilerinin açık kimliklerini T.C. Merkez Bankasına bildirmek zorunda tutulmuşlardır.

Çek, bankaya ibraz edildiğinde kısmen veya tamamen ödenemeyeceği anlaşılıyorsa, ibraz tarihi ile ödenmeme sebebi çekin arkasına yazılarak hamiline geri verilir. Banka 10 işgünü içerisinde iadeli taahhütlü bir mektup ile hesap sahibinin kendisinin veya temsilcilerinin elinde bulunan bütün çek karnelerinin iadesini ister. Ayrıca bu iadeli taahhütlü mektubu aldıktan sonra 7 işgünü içerisinde çekin tutarını, % 10

(*) İzmir Eczacı Odası Avukatları

Tel: 12 11 51

yasalar yönetmelikler yasalar yönet

tazminatını ve gecikme faizini hamil adına muhatap bankaya yatırdığı takdirde bir yıl müddet ile çek keşide edemeyeceğini, aksine davranışının cezai müeyyideleri gerektirdiğini tebliğ eder. Bu tebliğ çek kullananın çek karnesini alırken bankaya verdiği adrese yaptırılır. Yeni bir adres bildirmedigi sürece bankadaki adres doğru sayılır.

Banka çekin karşılığı bulunmadığı veya yetersiz kaldığı hallerde yirmi bin liraya kadar olan çekler ile bu miktardan daha büyük her çekin yirmi bin lirasını keşidecinin dışındaki hamile ödemek zorundadır.

Hesap sahibi, yukarıda sözü edilen iadeli taahhütlü mektubu aldıktan sonra kendisine bildirilen 7 işgünü içerisinde çekin karşılığını tazminat ve gecikme faizini hamil adına muhatap bankaya yatırır ise tekrar çek keşide etme hakkını kazanırsa düzeltme hakkı adıyla da anılan bu hak bir yılda ancak iki defa kullanılabilir.

Banka çek karşılıksız çıkınca düzeltme hakkı varsa bunun süresinin bitiminden, yoksa ibraz tarihinden itibaren 10 işgünü içinde hesap sahibi hakkındaki gerekli bilgileri Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankasına bildirir. Bu banka, 30 işgününde durumu tüm bankalara duyurur. Merkez Bankasının duyurusundan itibaren bir yıl süre ile bu şahsa çek işleyecek hesap açılmaz.

Yeni kanunla çek kullanımından doğan ihtilaflara bir takım yeni cezalar getirilmiştir. Buna göre süresinde ibraz edilmiş ve karşılığı bulunamadığı için ödenemeyen çekleri keşide eden kişiler bir ilâ beş yıl arasında hapis cezası ile cezalandırılırlar. Ayrıca mahkeme ilgili şahsa bankalarda bir ilâ beş yıl arasında bir süre çek hesabı açmasının veya çek keşide etmesinin yasaklanmasına karar verebilir.

Karşılıksız çek fiilinden dolayı tahkikat yapılabilmesi hamilin şikayetine bağlıdır. Hamil hüküm kesinleşene kadar şikayetten vazgeçebilir. Düzeltme hakkının kullanılması halinde veya düzeltme hakkı yoksa karşılıksız kaşesinden sonra 7 işgünü içerisinde asıl borç, % 10 tazminat ve kanuni faizi hamil adına bankaya yatırılırsa şikayet hakkı doğmaz.

Ayrıca bu kanun hükümlerine göre kendileri için çek keşide etme konusunda yasak koyulanlar yasak

süresince çek keşide ederlerse fiilleri bir başka suçta meydana getirse bile 3 aydan 6 aya kadar hapis ve yirmibin liradan ikiyüzbin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılırlar.

Yine bu kanuna göre kendisine iadeli taahhütlü mektup ile ihtar gönderilip, çek karneleri geri istenenler 7 işgününde geçerli bir sebebe dayanmaksızın çek karnelerini iade etmezlerse bankanın ihbarı üzerine yirmibin liradan ikiyüzbin liraya kadar ağır para cezasına çarptırılırlar. Banka bu konuda ihbar yapmakla mükelleftir.

Bu kanun bir kısım maddeleri bu tarihten önce, kalan diğer tüm maddeleri ile birlikte 3 Ekim 1985 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiş bulunmaktadır.

Özetle çekle ödenmelerin düzenlenmesi ve çek hamillerinin korunması hakkındaki kanunun getirdiği en önemli yenilik Türk Ceza Kanununun 503.ncü maddesindeki dolandırıcılık suçuna istinad ettirilen «Karşılıksız Çek Verme» fiiline başlıbaşına bir suç mahiyeti kazandırmasıdır. Gerçektende «Karşılıksız Çek Verme Suçu» bu yeni kanunla «Şekli Suç» mahiyetini kazanmadan önce «Dolandırıcılık Suçunun» unsurlarınının gerçekleşmesi halinde tekemmül ediyordu. Misal olarak karşılıksız çek veren kişide dolandırıcılık suçunun manevi unsuru olan «Hile ve saniaları bilerek ve isteyerek kullanma» ve keza «Haksız menfaat kasdı» yok ise sanığın cezalandırılması mümkün olmuyordu. Türk Ceza Kanununun 503. maddesinden kaynaklanan ceza davası, uygulamada çok sık karşılaşılan savunma şekli ile «işlerin kötü gitmesi, işletmenin mali durumunun bozulması, borcun bir kısmının ödenmesi» hallerinde beraatle sonuçlanabiliyordu. Oysa yeni kanunda böyle bir kasıt aranmamakta, karşılıksız çekin keşide edilmesi cezalandırma için yeterli bir sebep teşkil etmektedir.

Ayrıca yeni kanun karşılıksız çek keşidesi suçunun takibini şikayete bağlamıştır. TCK'nun 503. maddesinin uygulanmasında şikayet etme unsurunun varlığı aranmıyordu. Dava kamu davası halinde görülüyordu.

Kanımızca, yeni çek kullanımı kanunu son yıllarda birçok suistimallere sebep olan çek keşide etme işini ekonomik hayatımızın gereklerine uygun ve eha sağlıklı olarak düzenlemiştir.

yasalar yönetmelikler yasalar yönet

T.C.

SAĞLIK VE SOSYAL YARDIM BAKANLIĞI İlaç ve Eczacılık Genel Müdürlüğü

SAYI : 10-5806

ANKARA

KONU : Kırmızı reçeteye
tabi ilaçlar

2.9.1986

Türk Eczacılar Birliği
Farabi Sok. 35 Kavaklıdere/ANKARA

İLGİ: 29.5.1986 tarih 5768 sayılı daimi
tamime ek.

Yapılan araştırmalar neticesinde hipnotik etkili olan Flunitrazepam adlı madde ve tuzları diğer uyuşturucular gibi alışkanlık yaptığı tesbit edildiğinden 2313 sayılı Kanununun 19. maddesi gereğince Bakanlar Kurulununun 12.8.1986 tarih ve 86/10921 sayılı kararıyla Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkındaki Kanun kapsamına alınmış ve 2.9.1986 tarih 19209 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmıştır.

Bu sebeple aynı kanun hükümlerine göre bu madde, tuzları ve bundan yapılan müstahzarların ithal, ihraç, imal ve satışının 2313 sayılı kanun çerçevesinde yapılması, 29.5.1985 tarih 5768 sayılı daimi tamim gereğince kırmızı reçete ile verilmesi gerekmektedir.

Konunun iliniz dahilindeki tüm sağlık kurum ve kuruluşlarına, serbest tabib, eczane, ecza depolarına duyurulmasını ve sözkonusu müstahzarların mevcut stoklarının uyuşturucu maddelerin kaydına mahsus deftere yapılması ve bundan böyle uyuşturucu müstahzarlar gibi kaydının tutulması hususunun ilgililere duyurulmasını ve kontrollerin bu şekilde yapılmasını önemle rica ederim.

(DAİMİ TAMİM)
BAKAN ADINA

Dr. Abdurrahman KOÇER
Müsteşar Muavini

Müşterek Adı :
Flunitrezepam ve Tuzları
Ruhsatlı Müstahzarlar :
Rohypnol Tablet ve
Rohypnol Ampul
Kimyasal Adı :
5-(0-Fluorophenyl)-1-3 dihydro-L-methyl-7
nitro 2 H-1, 4 benzodiazepin-2-one